

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

Миронівський інститут пшениці
імені В. М. Ремесла

Український інститут
експертизи сортів рослин

Рада молодих учених
Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Український інститут експертизи сортів рослин

Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих вчених і спеціалістів

(20 квітня 2018 р., с. Центральне)

присвячена 55 річчю реєстрації
сорту-шедевр пшениці м'якої озимої Миронівська 808

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Рада молодих учених
Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Український інститут експертизи сортів рослин

Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів
(20 квітня 2018 р., с. Центральне)

присвячена 55 річчю реєстрації
сорту-шедевр пшениці м'якої озимої Миронівська 808

УДК 633.631.52

Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 20 квітня 2018 р.) / НААН, МІП ім. В. М. Ремесла, М-во аграр. політики та прод. України, Укр. ін-т експертизи сортів рослин- Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 96 с.

ISBN

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів «Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур», що відбулася 20 квітня 2018 р. у Миро-нівському інституті пшениці імені В. М. Ремесла. Висвітлено теоретичні та практичні питання, пов'язані із сучасними проблемами селекції та насінництва, генетики й фізіології рослин, захисту рослин, землеробства та біотехнології рослин.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, аспірантів та студентів ВНЗ аграрного профілю, спеціалістів сільського господарства тощо.

Піковський М. Й. ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІЖ ГРИБАМИ <i>SCLEROTINIASCLEROTIUM</i> DEBARY ТА <i>LEPTOSPHAERIA MACULANS</i> (DESM.) CES. ET DENOT, ІЗОЛЬОВАНИМИ З РОСЛИН РІПАКУ ОЗИМОГО	65	Смульська І. В., Димитров С. Г., Джулай Н. П. СОРТОВІ РЕСУРСИ ЯЧМЕНЮ В УКРАЇНІ	80
Погинайко О. А. НАСІННЕВА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПИРІЮ СЕРЕДНЬОГО – <i>ELYTRIGIA INTERMEDIA</i> (NEVSKI) ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ	66	Темрієнко О. О. ВПЛИВ БАКТЕРІАЛЬНО-МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ НА ПОГЛИННАННЯ ФОТОСИНТЕТИЧНО АКТИВНОЇ РАДІАЦІЇ ПОСІВАМИ СОЇ	81
Позняк А. В. ОТЕЧЕСТВЕННЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ СЕЛЕКЦИОННЫЕ РАЗРАБОТКИ: КОРНЕПЛОДНЫЕ ОВОЩНЫЕ РАСТЕНИЯ – ПЕТРУШКА И ПАСТЕРНАК	67	Тимошенко Г. З. ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН ГОРОХУ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ	82
Позняк О. В. КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ СЕЛЕКЦІЙНИХ РОЗРОБОК В ОВОЧІВНИЦТВІ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД	67	Тищенко О. Д., Тищенко А. В. СЕЛЕКЦІЯ ЛЮЦЕРНИ ДЛЯ УМОВ ЗРОШЕННЯ	82
Позняк О. В. НАСІННИЦТВО НОВОГО СОРТУ МАТЕРИНКИ ЗВИЧАЙНОЇ ОРАНТА (ЩОДО ТЕРМІНУ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ПОСІВНИХ ЯКОСТЕЙ НАСІННЯ)	68	Ткалич Ю. В., Позняк А. В., Несин В. Н. УВЕЛИЧЕНИЕ ОТЕЧЕСТВЕННОГО СОРТОВОГО РАЗНООБРАЗИЯ САЛАТА ПОСЕВНОГО: СЕЛЕКЦИОННЫЙ АСПЕКТ	83
Розніак О. V. 'SKARB' - VARIETY OF ROMAINE LETTUCE	69	Толстолік Л. М., Красуля Т. І. СЕЛЕКЦІЯ ЯБЛУНІ І ГРУШІ НА ОЗНАКИ ЯКОСТІ ПЛОДІВ В УМОВАХ ПІВДНЯ СТЕПУ УКРАЇНИ	84
Позняк О. В., Птуха Н. І., Несин В. М. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ СОРТУ ОГІРКА 'НІЖИНСЬКИЙ МІСЦЕВИЙ' НА ЙОГО ІСТОРИЧНІЙ БАТЬКІВЩИНІ	69	Топчій О. В. ВМІСТ СИРОГО ПРОТЕЇНУ ТА ЗАГАЛЬНО АЗОТУ В НАСІННІ СОЧЕВИЦІ ЗАЛЕЖНО ВІД ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ	84
Позняк О. В., Чабан Л. В. ВІТЧИЗНЯНИЙ СОРТ СМІКАВЦЯ ЇСТІВНОГО (ЧУФИ) 'ЗАПАС'	70	Федоренко І. В., Хоменко С. О. ЕКОЛОГІЧНА ПЛАСТИЧНІСТЬ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ ЗЕРНА	85
Позняк О. В., Чабан Л. В. СЕЛЕКЦІЯ МАЛОПОШИРЕНИХ ОВОЧЕВИХ РОСЛИН НА ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ «МАЯК» ІОБ НААН	71	Федоренко М. В., Хоменко С. О. ПЛАСТИЧНІСТЬ ТА СТАБІЛЬНІСТЬ ОЗНАК ПРОДУКТИВНОСТІ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ	86
Положенець В. М., Фещук О. М., Немерицька Л. В., Журавська І. А. СИМПТОМАТИКА ТА БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗБУДНИКА <i>HELMINTOSPORIUM SOLANIDURIEU & MONT.</i> В УМОВАХ ПОЛІССЯ УКРАЇНИ	71	Федорчук М. І., Влащук О. А. ФОРМУВАННЯ НАДЗЕМНОЇ МАСИ РОСЛИНАМИ БУРКУНУ БІЛОГО ОДНОРІЧНОГО	86
Постоленко Є. П. БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОЛЕНКИ ВОЛОХАТОЇ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	72	Фомина Е. А., Дмитриева Т. М., Урбанович О. Ю. ИССЛЕДОВАНИЕ ПОЛИМОРФИЗМА ГЕНА <i>Ppd-D1</i> И ГЕНОВ, КОДИРУЮЩИХ <i>Cbf</i> -ФАКТОРЫ, В КОЛЛЕКЦИИ СОРТОВ И ЛИНИЙ ОЗИМОЙ ПШЕНИЦЫ (<i>TRITICUM AESTIVUM</i> L.)	87
Правдзіва І. В., Василенко Н. В. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ БОРОШНА ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	73	Холод С. М. ГЕОГРАФІЧНО ВІДДАЛЕНІ ЗРАЗКИ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ РОЗСАДНИКА СВУНТ-РНЯК ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ	88
Присяжнюк Л. М., Гончаров Ю. О., Чухлеб С. Л., Шкляр В. Д. ДОБІР ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ (<i>ZEAMAYS L.</i>) ВІДПОВІДНО ДО АЛЕЛЬНОГО СТАНУ ГЕНА β -КАРОТИНГІДРОКСИЛАЗИ1	73	Худолій Л. В. ВМІСТ ХЛОРОФІЛУ У ЛИСТКАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ	88
Продащук Ю. О., Кляченко О. Л. МІКРОКЛОНАЛЬНЕ РОЗМНОЖЕННЯ КАРТОПЛІ (<i>SOLANUM TUBEROZUM L.</i>)	74	Цицюра Я. Г. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ РЕДЬКИ ОЛІЙНОЇ	89
Прокопів Н. І., Юрченко Т. В. ПОСУХОСТІЙКІСТЬ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ДІЇ РІЗНИХ ОСМОТИКІВ	75	Чорна В. М. ВПЛИВ НОРМИ ВИСІВУ НА УРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ СОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ	90
Птуха Н. І., Позняк О. В., Несин В. М. СЕЛЕКЦІЯ ОГІРКА НІЖИНСЬКОГО СОРТОТИПУ	75	Чугрій Г. А., Вінюков О. О., Бондарева О. Б. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ ПРИ ОБРОБЦІ НАСІННЯ І ПОСІВІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНУ	90
Романюк В. О. БІОІНДИКАЦІЯ СТАНУ ҐРУНТУ	76	Штуць Т. М. ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИХ ОЗНАК У ГІБРИДІВ F_1 СОЇ	91
Романюк В. І. ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ НАСІННЯ ЯМЕНЮ ЯРОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ПРАВОБЕРЕЖНОГО	77	Шубенко Л. А. ОЦІНКА СОРТІВ ЧЕРЕШНІ РІЗНИХ СТРОКІВ ДОСТИГАННЯ ЗА ОСНОВНИМИ ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ	92
Румак Ю. В., Завадська О. В. ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РІЗНИХ СОРТІВ, ВИРОЩЕНОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	78	Щербакова Ю. В. ОЦІНКА ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ НА ЗИМОСТІЙКІСТЬ	92
Сабадін В. Я. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ГЕНОТИПІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗА БІЛКОВИМИ МАРКЕРАМИ	78	Якубенко Н. Б. ВАЖЛИВІСТЬ ПІСЛЯРЕЄСТРАЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ СОРТІВ РОСЛИН ДЛЯ УКРАЇНИ	93
Сереветник О. В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ МІКРОЕЛЕМЕНТІВ НА ПОСІВАХ СОЇ	79	Яценко А. О., Чинчик О. С., Вишневська Л. В., Полторецька Н. М., Кравченко В. С. ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ СОЇ ТА ФОТОСИНТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАЛЕЖНО ВІД УДОБРЕННЯ	94
Сєдова О. О., Лісовий М. М. ЗНАЧЕННЯ КОМАХ-ГЕОБІОНТІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ҐРУНТУ	80	Ящук Н. О. ЗАЛЕЖНІСТЬ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ	94
Слободянюк С. В., Душар М. Б. СОЧЕВИЦЯ – ВАЖЛИВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КУЛЬТУРА	80		

підживлення рослин Плантафолом на II, IV, VI і VIII етапах органогенезу по Куперман в дозі 2 кг/га, які порівнювались з варіантами технологій без позакореневих підживлень. Плантафол містить як макро - так і мікроелементи і зареєстрований як регулятор росту, який має антистресову дію. Тому для вивчення впливу Плантафолу на формування продуктивності рослин пшениці озимої ми вважали за доцільне дослідити вплив його на вміст хлорофілу а, хлорофілу b та каротиноїдів. Для досліджень використовували фотосинтезуючі тканини верхнього (прапорцевого) листка. Концентрація хлорофілу та каротиноїдів у рослинах зростали із збільшенням доз мінеральних добрив та застосуванням Плантафолу. Встановлено, що обробка рослин Плантафолом у варіанті з заробкою побічної продукції попередника збільшила вміст каротиноїдів на 10,6 %. Вміст хлорофілу а був на рівні 4,60 мг/дм², що більше на 12,6 %, а хлорофілу в – 1,23 мг/дм², що на 17,4 % більше, ніж у варіанті без Плантафолу.

За внесення $P_{45}K_{45}+N_{30(II)}+N_{30(IV)}$ підвищувалися показники хлорофілу та каротиноїдів, порівнюючи з попереднім варіантом. Хлорофіл а був на рівні 5,17 мг/дм², або на 10,2 % більше, ніж на варіанті без застосування Плантафолу, а хлорофіл в – відповідно 1,44 мг/дм², що вище на 9,9 %. Вміст суми хлорофілів (а + в) був на рівні 6,66 мг/дм², що на 10,1 % більше, порівняно з варіантом без його застосування.

Найвищий вміст хлорофілу а і хлорофілу в відмічали за внесення $P_{135}K_{135}+N_{60(II)}+N_{75(IV)}+N_{45(VIII)}$ – 5,72–1,59 мг/дм² відповідно. Оброблення Плантафолом посівів на цьому варіанті збільшило їх суму на 11,7 %.

Як свідчать отримані результати досліджень, вміст пігментів у рослинах під впливом Плантафолу збільшувався. Це сприяло розвитку такої адаптивної ознаки, як підвищена водоутримуюча здатність тканин, що особливо важливо в стресових ситуаціях, коли рослини зазнають впливу високої температури та атмосферної посухи.

УДК 635.15:631.5 (477.4)

Цицюра Я. Г., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії
Вінницький національний аграрний університет
E-mail: yaroslavtsytsyura@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ РЕДЬКИ ОЛІЙНОЇ

Редьку олійну (*Raphanussativum* *var. oleifera* *Metrg.*) довго відносили до малопоширених рослин. Проте сьогодні у багатьох країнах (зокрема Білорусії, Російській Федерації, Польщі, Німеччині та ін.) ця культура важливий компонент органічного землеробства як цінний сидерат та фітомеліорант, а також у системі компанування проміжних посівів післяукісної чи післяжнивного характеру в моно та полікомпонентних сумішок. Не слід забувати про біопаливне значення олій з насіння редьки олійної у системі сумішевих біопалив, ефективність яких підтверджена світовою практикою.

Сьогодні до реєстру сортів рослин України щодо редьки олійної включено 6 сортів: 'Журавка', 'Колонель', 'Либідь', 'Райдуга', 'Факел', 'Ямайка'. Проте сортовий склад цієї культури зокрема у Білорусії налічує 17 сортів, Російської Федерації – 9 сортів. Важливим у цьому плані є вивчення продуктивності генотипів зарубіжної селекції у порівнянні з вітчизняними з перспективною метою їх ефективного використання у системі аграрного виробництва нашої держави.

Враховуючи вище наведені твердження нами впродовж 2015-2017 рр. проведено оцінку цілого ряду сортів редьки олійної різних оригінацій у єдиному комплексі з вітчизняними. З сортів зарубіжної селекції у дослідженнях використано зразки білоруської селекції: 'Івея', 'Пригажунья', 'Ніка', 'Сабіна'. Зразки російської селекції було представлено такими сортами:

'Тамбовчанка', 'Сніжана', 'Ольга', 'Альфа', 'Лінія ИрГСХА'. Серед вітчизняних сортів оцінку проведено сортів 'Райдуга', 'Журавка', 'Либідь'. Вивчення передбачало єдинотипову схему посіву вказаних генотипів за схемою систематизованих блоків у чотирьохразовій повторності. Співставна оцінка передбачала вивчення особливостей фенології, загального морфометричного розвитку та загальної адаптивності сортів.

За період досліджень встановлено що у системі показників скоростиглості найменш тривалий період вегетації у інтервалі 7482 доби відмічено для сортів 'Альфа', 'Ольга' та 'Лінія ИрГСХА' на фоні тривалості цього ж показника у сортів вітчизняної селекції на рівні 8093 доби.

Найвища продуктивність за показником врожаю листостеблової маси відмічена у таких сортах як 'Журавка', 'Тамбовчанка', 'Пригажунья', 'Сабіна' з коливанням показника від 45 до 63,8 т/га (біологічна продуктивність) залежно від року досліджень та генотипу на фазу зеленого стручка.

Насіннева продуктивність сортів була різною і коливалась в інтервалі від 1,3 до 2,6 т/га. За цим показником слід відмітити такі сорти як 'Журавка', 'Івея', 'Пригажунья', 'Сабіна'.

За адаптивним потенціалом, з врахуванням істотно відмінних умов року за період досліджень, всі сорти продемонстрували досить високий рівень адаптивності та можуть бути рекомендовані до ефективного використання, зокрема у зоні Лісостепу правобережного України.

Міністерство аграрної політики та продовольства України
Національна академія аграрних наук України

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла
Український інститут експертизи сортів рослин

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СЕЛЕКЦІЯ, ГЕНЕТИКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів
«Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур»
(20 квітня 2018 р., с. Центральне)

Матеріали публікуються в авторській редакції

Відповідальні за випуск:

Гуменюк О. В., Присяжнюк Л. М., Сігалова І. О.

Підписано до друку .04.2018.

Формат 64x90/16. Папір офсетний.

Друк різнографічний. Гарнітура Schoolbook. Умов. друк. арк. . Обл.-вид. арк. . Наклад 150 прим. Зам. №

Віддруковано з оригіналів замовника.

ФОП Корзун Д.Ю.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21. Тел.: (0432) 603-000, 69-67-69.

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.

Тел.: (0432) 603-000, 69-67-69. e-mail: info@tvoru.com.ua <http://www.tvoru.com.ua>